

המתווה למשפחה הישראלית בהגותו של הרב חיים דוד הלוי

הרב ח"ד הלוי ראה במשפחה את הבסיס לחברה, לאומה ולאנושות כולה. הוא האמין שהנשים יוכלו להוביל את המשפחה לרמת מופת באופן המיטבי ועסק רבות בהעצמת נשים. למרות שהוא שמר על **הממשל הפטריארכלי** המסורתי של המשפחה, הוא קבע שהסכמת האישה נחוצה גם לנישואין וגם לגירושין; הוא ראה את האישה והאישה מנהיגים יחד את התא המשפחתי ומחלקים ביניהם את התפקידים בבית; הוא המליץ לחתום על הסכם ממון במקביל לכתובה, ואף קבע לכך נוהל במהלך החתונה; והוא עודד גברים לחתום על הסכם מותנה לשחרור האישה במקרה שתדרוש גירושין, כדי שלא תהיינה עגונות. כמו כן הוא הציע לערוך נישואין אזרחיים במסגרת הרבנות כדי לפתור בעיות של פסולי חיתון, אך גנז את החלטתו לאור הביקורת הרבה שספג.

הוא עודד נשים לאמץ את מנהגי ה**טהרה** היהודיים, אך קבע שהאישה לבדה תחליט על ספירת ימי הליבון. הוא גם קבע שנידה עושה לביתה כל שעקרת בית עושה לביתה, כולל תפילות וביקור בבית כנסת. הוא הסכים לתכנון המשפחה בעזרת אמצעי מניעה, והתנגד להחמרות מיותרות שיגדילו את ימי ההגבלה על היחסים שבין איש לאשתו.

הוא ראה בבעיית **העירוב בין המינים** בעיה גדולה בימינו, ופסיקותיו בנושא מגוונות. הוא הסכים לעירוב ברחוב, בעבודה, במסחר ובשירותים, אך העדיף טיפול רפואי של רופא או רופאה עבור מטופלים מבני מינם, אף על פי שהתיר קבלת טיפול ממומחה ממין אחר אם זה יעזור. הוא קבע שאיש חייב להגיש עזרה לאישה שנפלה ברחוב ללא כל מורא, אך הקפיד על הדרישה להפרדה בין נשים לגברים בבית הכנסת, בחוף הים ובריקודים. לדעתו, ההנחיות של הרב ח"ד הלוי להתנהגות בחתונות מסכמת בצורה ברורה את המדיניות שלו, הכוללת את ההקלות והחידושים האפשריים בעירוב גברים ונשים – הפרדה מוגבלת, או עירוב מבוקר: בזמן החופה (שמשכה קצר וההתרגשות מרובה) מותרת שהייה משותפת של נשים וגברים בערבוביה; בזמן סעודת החתונה ישב הקהל יחד באותו אולם, סביב שולחנות משפחתיים; הריקודים יערכו בנפרד, בלי או עם הפרדת המרחב במחיצה סמלית.

הוא ראה **במחזור החיים** התפתחות המחזקת את המשפחה באורח חייה היהודי מסורתי. הוא שם דגש רב על החובה לשמח חתן וכלה וקיום החתונה במועד שנקבע אף אם יש אבל במשפחה. הוא לא מצא פסול בעריכת חתונות מפוארות, הגורמות לאורחים לתת מתנות גדולות ובכך לעזור לזוג הצעיר. הוא עודד עריכת מסיבות בר / בת מצוה כסעודות מצוה, אך לא התיר לבנות מצוה לעלות לתורה. את הפטירה בסוף מעגל החיים הוא קישר לאמונה בהישארות הנפש, שהשפיעה על רבים ממנהיגי האבלות, וחידש שבת יכולה להגיד קדיש. הרב ח"ד הלוי צידד ב**חינוך כולל** שבו כולם ילמדו לימודים כלליים, לימודי קודש, מדעים ומקצוע לחיים. הוא ראה בחינוך הממלכתי-דתי מסגרת עדיפה, אם כי קיבל את החינוך הממלכתי לרחוקים מתורה ומצוות. הוא קבע שאחריות האם לחינוך הילדים לא פחותה מאחריות האב. הוא התנגד להכאת תלמידים, והתיר לעיין במכתבי חניכים או ביומניהם לצורכי חינוך בלבד, באזהרה שהמידע שייחשף לא ינוצל לרעה כדי להפליל אותם.

הוא חידש חידושים מהותיים שתרמו ל**שחרור האישה** במסגרת ההלכה. הוא התיר לנשים ללמוד תורה והלכה, כדי שיגשרו על פערי ההשכלה היהודית בחברה. הוא עודד נשים לקיים את כל המצוות ולברך את כל הברכות, ובכך תרם להשתתפותן המשמעותית יותר בחיים היהודיים. הוא עודד נשים לבחור ולהיבחר ולקבל עליהן תפקידי הנהגה, וטען שבגלל אפליית הנשים לרעה במשך דורות רבים, יש לנקוט כלפיהן אפליה מתקנת בשילובן בהנהגת החברה. הוא העצים את הנשים ונתן להן עדיפות במסגרת המשפחה באישור להפריה מלאכותית ולהפלה מבוקרת, באישור לשאת נשק להגנה ולהתגייס למשמר האזרחי, ובחיוב האישה להתפשר עם אשתו בכל דבר שיש בו חשש להפרת שלום בית. הוא קבע שהאיש יכול להיות נוכח ליד אשתו כשהיא

יולדת, ובכך נתן לרצון האשה המודרנית תוקף של צורך נפשי מחייב. הוא גילה גמישות והתיר לנשים ללבוש מכנסיים וכיסוי ראש חלקי.

הוא תבע מילדים **לכבד את הוריהם**, גם אם הילדה התגיירה והוריה נשארו גויים, וכלל בכבוד הורים את כל מבוגרי המשפחה, את המורים ואת הזקנים בחברה. כמו כן הוא תבע מההורים **לכבד את הילדים**, לא לפריז בענישתם ולא לשקר להם, וטען שההורים לא יכולים לכפות על ילדם הבוגר את דעתם. משפחת מופת כזו תשתלב בהצלחה בקהילה, תנהג בשכנות טובה עם שכניה, ואכן תהיה בסיס ראוי לקהילה, לחברה ולאומה כולה. לדעתו, יחסי הגומלין **בין המשפחה לקהילה** הם הגורם המקשר המיידני בין המשפחה לבין האומה ולחברה בכלל. הוא הטיף ליחסי שכנות המאופיינים בשלום-בית בהתחשבות הדדית בין שכנים ובין חברי הקהילה. הוא קרא לסובלנות הדדית וכיבוד אורחים ומארחים, כשמתארח מכבד את מנהגי המארח (וסומך עליו גם בנושא כשרות), והמארח מכבד את האורח (ומעלה אותו לתורה גם הגיע לבית-כניסת ברכב בשבת). הוא מצפה מהמשפחה לתמוך בענייני הקהילה, תוך מתן עדיפות למתן צדקה על פני הוצאות על פעילות פנאי, כך שאם המשפחה תזדקק לעזרה היא תקבל אותה ממשפחות אחרות בקהילה.

ד"ר יואל בר-גיל

ישראל דמוקרטית ויהודית

<http://www.jewish-democratic.com>